

ÅRET SOM GIKK, OPPSUMMERING AV 2020





COVID-19

Force majeure ble plutselig «hett»



Norsk Lovtidend Avd. I (LTI) (109)	
1. Forskrift om endring i covid-19-forskriften FOR-2021-02-07-333	07.02.2021
2. Forskrift om endring i covid-19-forskriften FOR-2021-02-05-332	05.02.2021
3. Forskrift om endring i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) FOR-2021-02-04-337	04.02.2021
4. Forskrift om endring i covid-19-forskriften FOR-2021-02-03-304	03.02.2021
5. Forskrift om endring i covid-19-forskriften FOR-2021-02-02-290	02.02.2021
6. Forskrift om endring i covid-19-forskriften FOR-2021-01-31-265	31.01.2021

106. Forskrift om endring i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet FOR-2020-04-07-723	07.04.2020
107. Forskrift om endring i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (Covid-19-forskriften) FOR-2020-04-05-605	05.04.2020
108. Forskrift om endring i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (Covid-19-forskriften) FOR-2020-04-03-570	03.04.2020
109. Forskrift om endring i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (Covid-19-forskriften) FOR-2020-03-30-527	30.03.2020
110. Forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (Covid-19-forskriften) FOR-2020-03-27-470	27.03.2020

Byggeindustrien
bygg.no

Betongindustridagene
2021
28. januar

Deltagelse gratis

VELUX sto GUJE sto HEY'DI sto

Innlegg: Bygg og entrepriser - er alle koronaråd verdt å følge?

Innsikt

Koronapandemien er en force majeure-begivenhet. Hva så?

Publisert 30. april 2020 14:18 på juridika.no

Anders Mikelsen

7 prinsipper for å håndtere koronarisiko i tilbud

Nyhet Jus



Bygg- og anleggsbransjen er enige om hvordan forhold som skyldes koronasituasjonen på store byggeprosjekter skal håndteres.



RETTSPRAKSIS
2020
TIDENES ÅR FOR
ENTREPRISE I
HØYESTERETT

HR-2020-228-A (Innsigelsesdommen)



- Presentasjon fra adv. Henrik Garmann i medlemsmøte [16.09.20](#)

- Det sentrale fra Høyesterett:
 - (62) Min *konklusjon*, basert på kontraktens ordlyd og system og hensett til reelle hensyn, er at kravet til innsigelser etter punkt. 33.2 kan begrenses til en tilkjenneivelse av uenighet uten at det kreves en nærmere begrunnelse. Men innsigelsene må identifisere hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som bestrides, og dette må gjøres på en slik måte at en normalt forstandig underentreprenør kan forstå hvilke betalingskrav som ikke godtas.

HR-2020-312-A (Bori III)



- Presentasjon fra adv. Steinulf Tungesvik og Even Sandahl i medlemsmøte [16.09.20](#)

- Det sentrale fra Høyesterett:
 - (79) Bori-dommen kan som nevnt ikke forstås slik at grov uaktsomhet er et vilkår for ansvar ved brudd på bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Karakteren av pliktbruddet inngår likevel i avveiningen av om de skadelidtes interesser har erstatningsrettslig vern. Jo mer graverende bruddet er, desto mer nærliggende er det å ilegge ansvar. I denne saken har Solem brutt klare bestemmelser om ansvarsbelegging – bestemmelser som er et helt sentralt element i lovens system for å sikre den bygningsmessige kvaliteten. Dette har skjedd bevisst og på tross av at ansatte hos Solem har hatt den nødvendige kunnskap om de faktiske forholdene. Dette trekker i retning av at boligkjøpernes interesser er vernet.

 - (80) Jeg peker også på de massive manglene ved boligene. Det er her tilstrekkelig å minne om at tak, vegger og terrasser måtte rives og bygges opp på nytt. Kjøperne av de enkelte boligene er hver påført kostnader på rundt tre millioner kroner – ikke langt fra halvparten av kjøpesummen. De er stilt i en svært vanskelig situasjon. En sopp- og råteforsikring og en entreprenørgaranti har dekket mindre deler av tapet, men for øvrig har ikke kjøperne hatt mulighet for å forsikre seg mot tapet. Til sammenligning har Solem en ansvarsforsikring som dekker store deler av erstatningskravet, og er dermed nærmere til å bære tapet.

Fortsatt ikke helt enkelt



- Dommer avsagt etter Bori III
 - LB-2018-166962 (ikke erstatningsrettslig vernet)
 - Bravida hadde avgitt kontrollerkjøring for prosjektering i et prosjekt som ble skrinlagt
 - Prosjektet ble revidert og gjennomført av noen andre
 - Ansvarlig søker ba Bravida om kontrollerkjøring og Bravida gjorde dette uten å kontrollere (nytt prosjekt)
 - LH-2019-188099-2 (erstatningsrettslig vernet)
 - Ansvarlig søker hadde ikke sørget for at kommunen ble varslet og heller ikke at det var en ansvarlig prosjekterende da man endret fra tradisjonelle betongelementer til SIP-elementer.
 - Ansvarlig prosjekterende hadde ikke sørget for at kommunen ble varslet om at det var valgt en annen løsning og at han ikke lenger skulle stå som ansvarlig prosjekterende
 - LB-2019-172588 (Boridommen som argument for lemping)
 - Spørsmål om erstatningsansvar overfor totalentreprenør for prosjekteringsfeil kunne lempes fordi hovedentreprenør hadde medvirket til tapet ved at ansvarlig søker ikke hadde sørget for at geoteknisk prosjektering var underlagt ansvarsrett.
 - Kravet redusert, men av andre grunner

HR-2020-1120-A (Kontraktsmedhjelper)



- Hovedentreprenør skulle utbedre molo for Kystverket (BH)
- En UE ødela et sjømerke som tilhørte BH men ikke var omfattet av kontrakten
- Spørsmål om hovedentreprenør har et alminnelig ansvar for underentreprenørs skade
- Det sentrale fra Høyesterett

(73) Om de tilfellene der skaden rammer annet enn kontraktsgjenstanden, heter det i Askeland på side 229:

«Utgangspunktet i norsk rett bør etter dette være at debitor hefter for hjelperens *uaktsomme* skadeforvoldelser når kontraktsgjennomføringen er *conditio sine qua non* for skadens inntreden. Dette kan begrunnes i prevensjonshensyn, jf. særlig den omstendighet at det er debitor som har valgt hjelperen og brakt ham i en posisjon hvor han kan volde skade overfor kreditor. Som nevnt er det utiltalende at debitor skal velte risikoen for uheldig hjelpervalg over på kreditor. Alle forhold tatt i betraktning står debitor nærmere enn kreditor til å bære risikoen for denne typen skadeforvoldelser.»

(74) Jeg kan ikke se at rettskildene gir holdepunkter for et så omfattende kontraktshjelperansvar. At debitor hefter for hjelperens uaktsomme skadeforvoldelse når gjennomføringen av kontrakten er en nødvendig betingelse for skadens inntreden, er etter min mening bare et utgangspunkt. Dette danner ytterpunktet for den identifikasjon det er mulig å gjøre. Dersom kontraktsparten skal hefte, må de skadene kontraktshjelperen påfører byggherrens eiendom, i det minste ha en nærmere tilknytning til de oppgavene hjelperen er tildelt.

HR-2020-2254-A (Reklamasjon)

- BH hadde brukt 4 uker før det ble reklamert, 2 uker burde være tilstrekkelig (UUO)
 - (49) Det dreier seg om en kort frist som normalt begrenser seg til den tid det tar å saksbehandle kravet på en slik måte at en reklamasjon kan fremsettes. Oppdragsgiver må få anledning til å bearbeide foreliggende informasjon og dessuten til å avklare reklamasjonen på relevant nivå i organisasjonen. Hva som skal anses som begrunnet tidsbruk, må vurderes konkret, blant annet hensett til kravets kompleksitet og entreprisens omfang, se Johannes Meyer-Myklestad m.fl., Rådgiverkontrakter i et nøtteskall, 2019, side 197.
- Men – for sen reklamasjon ble ikke påberopt før 3 år etter reklamasjonen
 - (60) I vår sak vil det stå sentralt om prosjekteringssiden gjennom sin opptreden og mulige passivitet ga byggherren rimelig grunn til å tro at reklamasjonsinnsigelsen ikke ville bli gjort gjeldende. Dette vil blant annet bero på hvorvidt prosjekteringssiden hadde en særlig oppfordring til å gjøre innsigelsen gjeldende på et tidligere tidspunkt, og på hvorvidt byggherren hadde et særlig behov for å innrette seg på at reklamasjonsinnsigelsen ikke ville bli påberopt. Helhetsvurderingen må skje i lys av de forventinger til gjensidig lojalitet som følger av avtaleforholdet mellom partene.
- OBS: NS 8405/15 og NS 8407/17 har regler om dette i hhv. pkt. 8 (3) og pkt. 5 (3)

LE-2019-107863 (omkampen etter HAB)



- Basert på Høyesteretts uttalelser i [HR-2019-1225-A](#)
 - (66) Årsakssammenhengen må fastlegges i to trinn. *Først* skal det bevises at det foreligger forstyrrelser eller ineffektiv drift som følge av byggherrens forhold. Dette omfatter å føre bevis for at det har inntrådt forhold under arbeidet som er byggherrens risiko, hvilke arbeidsoperasjoner disse har påvirket, i hvilke perioder det har skjedd og hvilke konsekvenser i form av redusert produktivitet som dette har medført for entreprenøren. Når det er ført sannsynlighetsbevis for konsekvensene, må det *deretter* sannsynliggjøres en årsakssammenheng mellom disse og entreprenørens merutgifter.
 - (82) På bakgrunn av det jeg nå har sagt, er mitt syn at entreprenøren som utgangspunkt ikke kan basere bevisførselen alene på generelle og overordnede tilnærminger. Kravet må underbygges kvalitativt og kvantitativt etter de linjer jeg har redegjort for. At dette ikke nødvendigvis er mulig å gjøre fullt ut, betyr med andre ord ikke at det helt kan unnlates.
 - (83) Utgangspunktet må altså være at skadelidte – entreprenøren – skal påvise konkret hvilke arbeidsoperasjoner som ble påvirket av byggherreforholdene og beregne de merkostnader dette har medført.

LE-2019-107863 (omkampen etter HAB)



- Lagmannsretten

3.14.1 Innledning

Etter gjennomgangen over er det lagmannsrettens syn at det ikke er ført tilstrekkelige, tidsnære bevis for at byggherrens forhold forårsaket hindringer for entreprenørens produksjon. Det er da egentlig ikke nødvendig å gå inn på HABs beregning av det tapet man mener å ha lidt som følge av byggherrens forhold.

Siden saken fra begge parter side i stor grad har vært konsentrert rundt HABs kravsberegning, er det likevel naturlig for lagmannsretten å tilkjenne sitt syn på denne.

Til tross for dette er det vesentlige innvendinger til HABs metodikk og beregningsmåte. Tilnærmingen er for så vidt forståelig, i den forstand at HAB har forsøkt å utarbeide beregningene i henhold til de krav Høyesterett oppstilte. Bevisverdien av dem er likevel begrenset, fordi de er utarbeidet lenge etter at entreprisen ble utført og fordi de ikke i tilstrekkelig grad bygger på og forklares ut fra HABs vurderinger underveis eller andre tidsnære bevis. Sammenholdt med at beregningene i all hovedsak er skjønnsbaserte, blir mulighetene for å etterprøve dem nærmest umuliggjort.

Først og fremst er beregningene ikke tilstrekkelig forankret i begivenhetsnære bevis med hensyn til hvilke arbeidsoperasjoner som angivelig har fått nedsatt effektivitet og hvordan byggherreforholdene har påvirket disse.

Status for plunder og heft

S A N D S



Byggeindustrien
bygg.no

Les Byggeindustrien digitalt Tips oss Hva le

HAB-dom ankes til Høyesterett for andre gang - støttes av bransjeorganisasjoner

Twistesaken mellom HAB og Innlandet fylkeskommune har pågått i seks år. Nå har HAB anket plunder og heft dommen til Høyesterett for andre gang. Foto: Lise Åserud / NTB scanpix

Publisert: 04.02.2021 12:58. Sist endret: 04.02.2021 16:45.

En årelang tvist mellom entreprenørselskapet HAB og Innlandet fylkeskommune er på nytt anket inn for Høyesterett. Denne gangen stiller bransjeforeningene EBA og MEF seg bak entreprenøren i plunder og heft-saken.

LH-2020-42308



- Dommen gjelder prosjekteringsansvar i et bassengprosjekt
- Prosjekterende ble dømt til å betale erstatning, men kravet ble halvert fordi byggherren ble identifisert med entreprenøren, som hadde medvirket til skadeomfanget
- Uttalelser om profesjonsansvar, årsakssammenheng mv., men interessant:

I «prosjektering» inngår som hovedregel det å beskrive detaljert det arbeidet som skal utføres, utarbeide tegninger, kartlegge hvilke funksjonskrav som stilles i lov, forskrift og kontrakt til arbeidsprosessene og resultatet, samt velge metoder, produkter og materialer som sikrer at funksjonskravene blir oppfylt. Konkrete krav må kommuniseres til de utførende slik at det ikke oppstår misforståelser og slik at utførende får en klar beskrivelse av hva som skal utføres. Det er prosjekterende som må kartlegge alle disse kravene, og beskrive dem slik at det er mulig å velge utførelsesmetoder og materialer som sikrer at kravene blir oppfylt. Prosjekteringen er altså bestemmende for selve utførelsen.



ENDRINGER I LOV OG FORSKRIFT

Byggherreforskriften



- Byggherreforskriften
 - Presentasjon fra adv. Kjetil Synsvoll Sangolt i medlemsmøte [09.12.20](#)
 - Kort oppsummert:
 - Mest presiseringer
 - Ny plikt til å sørge for og delta i dialog og samhandling
 - Dokumentasjon av vurderinger (risikokartlegging, tid, uavhengighet)
 - Byggherrens representant må ha kunnskap om SHA
 - Krav til praktisk erfaring hos koordinator tatt bort

Bokføringsforskriften § 8-1-2a

Før

§ 8-1-2a. Utstedelse av salgsdokument

Salgsdokument **skal** utstedes i samsvar med bygge- og anleggsarbeidets fremdrift, senest innen en måned etter utløpet av den alminnelige oppgaveterminen, jf. skatteforvaltningsforskriften § 8-3-1.

Tilbakeholdt beløp (innestående) kan likevel tas med i det salgsdokumentet som utstedes i forbindelse med avslutning av bygge- eller anleggsarbeidet.

Ved bygge- og anleggskontrakter hvor det ikke mottas delbetalinger, kan salgsdokument utstedes senest en måned etter at arbeidet er fullført.

0 Tilføyd ved forskrift 19 des 2013 nr. 1614 (i kraft 1 jan 2014), endret ved forskrift 9 des 2016 nr. 1544 (i kraft 1 jan 2017).

Nå

§ 8-1-2a. Utstedelse av salgsdokument

Salgsdokument **kan** utstedes i samsvar med bygge- og anleggsarbeidets fremdrift. Når arbeidet er fullført, skal salgsdokument utstedes senest innen en måned etter utløpet av den alminnelige oppgaveterminen, jf. skatteforvaltningsforskriften § 8-3-1.

Når det er mottatt en delbetaling som samsvarer med arbeidets fremdrift, skal salgsdokument for delbetalingen utstedes senest innen en måned etter utløpet av den alminnelige oppgaveterminen.

0 Tilføyd ved forskrift 19 des 2013 nr. 1614 (i kraft 1 jan 2014), endret ved forskrifter 9 des 2016 nr. 1544 (i kraft 1 jan 2017), 15 des 2020 nr. 2944 (i kraft 1 jan 2021).



PÅGÅENDE KOMITEARBEID

Status per 2020



- Pågående
 - [SN/K 360](#) OPS-kontrakter for bygg (endret til å handle om langvarige leie- og driftsavtaler)
 - [SN/K 378](#) Totalentreprisekontrakter ved store prosjekter (forventet ferdig i 2022)
 - [SN/K 263](#) Forbrukerkontrakter til bustadoppføringslova (ute på høring med frist 02.06.20)
 - [SN/K 367](#) Utbyggingsavtaler (høring våren 2021)
 - [SN/K 590](#) Utleieavtaler for brakker og moduler (som midlertidige bygg)
 - [SN/K 379](#) Digitale samhandlingsformer (rapport [fremlagt](#) i 2020)

- Planlagt for 2021
 - Revisjon av NS 8401 og NS 8402
 - Standard for samspillskontrakter i 2021

BIM – SNK 379 Digitale samhandlingsformer



SNK 379 Digitale samhandlingsformer

Rapport 21.10.2020

6 Temaer som er aktuelle for regulering i kontraktsvilkårene

Rapporten identifiserer følgende temaer som egnet for (delvis) regulering i kontraktsvilkår:

- 2.1.1: Formålet
- 2.1.3: Endring av formål
- 2.2.1: Hva skal leveres av leverandøren
- 2.2.4: Krav til kvalitetssikring
- 2.3.1: Generelt om kontraktskommunikasjon
- 2.3.2: Spesielt om BIM-relatert kommunikasjon
- 2.3.3: BIM gjennomføringsplan
- 2.3.4: Utvikling og revisjon av BIM-modellen i kontraktperioden
- 2.4.1: Rangordning tegning – modell – beskrivelse
- 2.5: Prosesstatuskode
- 3.1: Rettigheter
- 3.2: Oppbevaring
- 3.3: Særlig om lagring av saksbehandlingsinformasjon
- 3.5: Særlig om skytjenester
- 4.1: Ansvar for feil/avvik i BIM
- 4.3: Ansvar for tilleggsinformasjon og bruk utover avtalt formål
- 5.1: Stansing, tilbakeholdelse

Takk for meg

S A N D S



Tor André Farsund Ulsted
Partner/advokat
tau@sands.no
970 83 275